

Göttingen. Diss. jur. 1800 - 1803.

1800. Breuls, de contractu commissionis ad merces coemendas datae
(vom Commissions- Einkauf-Contracte).

Dieterichs, Analecta de fructibus ultimi anni, et utrum veteri
utrum novo calendario sint adjudicandi.

Hoch, De differentia inter cambii cessionem et indossationem.

v. Post, De testamentifactione coniugum secundum statuta Bremensia.

Rose, De gemina unionis prolium indole et de iuribus atque ob-
ligationibus, quae per eam ... stabiliri ... dicuntur.

1801. Eichhorn, De differentia inter auctores et arbitros compromissarios.

Hoffmann, De indossatione cambii a iudeo in christianum facta.

Kellinghusen, De crimine homicidii eiusque speciebus habita
relatione inter C. C. C. et statuta Hamburgensia.

Lehmann, De valore principii veritati insinuandum esse
servandum quod non vergit in dispendium salutis vel
in alterius detrimentum.

Sengebusch, De indole iuramenti diffussionis secundum ius Ger-
manicum commune.

1802. Boormester, De monopolis.

Hartmann, De capacitate feudorum.

Heise^{st.}, De successoribus necessariis.

Heise, F. H., De natura atque indole contractus cambialis.

Martin, De indole contumaciae in causis civilibus contentiosis.

Meyersieck, De protestu maritimo. Von der Verklarung.

Robertus, De inofficiosi testamenti querela.

1803. Groscurd, De iure emphyteutico.

Kahle, De remediis iuris haeredi ad consequendam quartam
Falcidiam competentibus.

Müller, De usurario pravitate eiusque poenis.

Schrader, De mediis contra sententias et de re iudicata in causis
criminalibus I: De appellationibus causis criminalibus ex
iure Romano instituendis.

Schweppe, De querela inofficiosi testamenti successori necessario
in genere tali, in singulo quovis casu concedenda, nec ne.

Luse, De iure singulari feminae intercedentis Romanae et
Hamburgensis I.

DISSERTATIO INAUGVRALIS
DE
CONTRACTV COMMISSIONIS

AD MERCES COEMENDAS DATAE
(Vom Commissions - Einkauf - Contracte)

QVAM
ADNVENTE ILLVSTRI IVRECONSVLTORVM ORDINE
PRO OBTINENDIS
SVMMIS IN IVRE HONORIBVS
IN
ACADEMIA GEORGIA AVGVSTA

DIE XXIX. AVGVSTI MDCCC.

PVBlice DEFENDET

HERMANNVS BREVLVS
BREMANVS.

GOTTINGAE
TYPIS HENRICI DIETERICH.

Breuls - Commissions-Einkauf-Contract.

99.

A

S. R. I.

REIPUBLICAE BREMENSIS

SENATVI SPLENDITISSIMO

SEMPTEM V I R I S

MAGNIFICIS, CONSVLTISSIMIS, PRVDENTISSIMIS

D O M I N I S

C O N S V L I B V S

ET INTER HOS PATRI DILECTISSIMO

D O M I N I S

S Y N D I C I S

D O M I N I S

S E N A T O R I B V S

PATRIAE PATRIBVS

FAVTOBIBVS SVIS INDVLGENTISSIMIS

HAS

STVDIORVM PRIMITIAS

PIA MENTE

SACRAS ESSE VOLVIT

A V C T O R.

CONSPECTVS.

CAPVT PRIMVM.

Notiones generales, fontes, notitia literaria.

I. De commissione in sensu latissimo.

A. Notio. §. 1.

B. Variæ species. §. 2.

II. De ea commissionis specie, quæ circa merces cœmendas data est (*Vom Commissions-Einkaufe*).

A. Natura et indoles; ubi imprimis disquiritur, vtrum in contractum iuris Romani incidat, an proprio negotio, moribus Germanicis introducto, consistat. §. 3.

B. Fontes, tam communes quam particulares. §. 4.

C. Notitia literaria. §. 5.

CAPVT SECVNDVM.

De ineunda, adimplenda, finienda commissione, ad merces cœmendas data.

I. De ineunda commissione, ad merces cœmendas data,

A. Ratione subiecti. §. 6.

B. Ratione obiecti. §. 7.

C. Ratione modi contrahendi. §. 8.

II. De adimplenda commissione.

A. Disquisitio de translatione dominii mercium inter mercatores in genere præmittitur. §. 9.

B. Enumerantur in specie

1) Præstationes commissarii:

a) Merces conuento tempore, in determinata specie et pro præscripto pretio committenti transmittat. §. 10.

b) Si nouus rerum mercatoriarum status superuenit, illico committenti eum denunciât. §. 11.

c) Committentis cambia, solutionis causa scripta, non negligat. §. 12.

d) Ad merces transportandas adhibeat nautas vel auigas bonos peritosque. §. 13.

A

e) Mer-

- e) Mercibus, ad committentem missis, adiungat literas recognitionis (*Connossemente*). §. 14.
- f) Curet, ut rationes ad committentem tempestive perveniant. §. 15.
- g) Libri mercatorii ei ad manus sint, quibus ea, quae ad commissionem pertinent, demandet. §. 16.
- h) De securitate vulgari itineris praestanda sollicitus sit. §. 17.
- i) Ratione dominii, in mercibus acquirendi, committenti nil detrahat vel interuertat.
- a) Principia ponantur, quibus res regitur. §. 18.
- b) Observationes ad rem melius definiendam atque illustrandam adijciuntur. §. 19.
- k) Alienationes et oppignorationes mercium coemtarum interdictas sibi habeat. §. 20.
- 1) Damna, dolo vel culpa data, resarciat. §. 21.
- 2) Praestationes committentis:
- a) Pretium pro mercibus coemtis soluat. §. 22.
- b) Provisionem commissario praestet. §. 23.
- c) Impensas refundat, praestetque commissarium indemnem. §. 24.
- d) Usuras inprimis, quae ex mora ipsius debentur, soluat. §. 25.
- e) Periculum mercium ferat, ex quo emptio venditio perfecta fuit. §. 26.
- C. De tribus modis, quibus commissarius ratione implementi contractus facillime sibi prospicere potest erga committentem.
- 1) De iure retentionis. §. 27.
- 2) De iure sequelae mercatoriae (*droit de suite*). §. 28.
- 3) De arresto mercibus, quae non amplius in commissarii potestate sunt, imponendo. §. 29.
- III. De modis, quibus obligatio inter committentem et commissarium solvitur. §. 30.

CAPVT TERTIVM.

De nexu commissionis cum extraneis, quibuscum commissarius in rem committentis contrahit.

- I. De nexu commissionis cum venditore, a quo commissarius merces coemit. §. 31.
- II. De nexu cum nauta vel auriga, ad merces transvehendas conducto. §. 32.
- III. De nexu cum assecuratoribus, qui periculum mercium coemtarum in itinere receperunt. §. 33.

CAPVT

CAPVT PRIMVM.

NOTIONES GENERALES, FONTES, NOTITIA
LITERARIA.

§. I.

Mercatores quae in negotiatione exercenda agunt, vel suis adscribunt rationibus, vel alienis. Si illud, mercaturam *propriam* (*Proper-Handel*), si hoc, *procuratoriam*, seu vi commissionis susceptam (*Commissions-Handel*) habemus. Inde *Commissio* (*Commission*) vocatur quoduis negotium mercatorium, quod pro mercatore absente ea lege curatur, ut expensarum eo nomine factarum resarcitio, tum etiam ut studii et laboris fiat aliqua compensatio ¹⁾. Requiritur ergo: 1. ut negotium ad mercaturam pertineat; 2. ut pro absente geratur, et quidem 3. non spontaneo motu, sed vi mandati; tum etiam 4. non gratis, sed titulo oneroso, scilicet erga commoda, lege vel pacto statuta, quae vulgo *provisio* (*Provision*) vocantur, tam a mercede, quam ab honorario probe distinguenda. Illa enim cum operis crescit et decrescit; hoc pro iis operis praestatur, quae ex natura contractus gratis praestandae sunt, quod ergo à contractu abesse potest. Vtrumque secus se habet in provisione. Cacterum quae de ipsius ratione habet Bûscharus ²⁾, proli dolor nuper defunctus, non tanti mihi videntur.

1) *Musaeus in den Grundsätzen des Handlungsrecht* §. 53. commissionem vocat, ubi quis in loco domicilii negotia alterius, alio loco degentis, curat, ita tamen, ut ille ipse mercaturam non exerceat, tum etiam ut

vilita.

utilitatem exinde sibi percipiat. — Num ita recte? dubito. Nam ad alias personas praeter mercatores res extendi nequit; praeterea non video, cur is, qui mercaturae propriae operam dat, commissarius esse prohibeatur.

- 2) *Darstellung der Handlung* lib. 5. cap. 2. §. 4. “Es konnte der Kaufmann, der den Auftrag erhielt, den Lohn desselben nicht wie den eines Bedienten behandeln; er konnte aus der Ferne die aufgewandte Mühe nicht beurtheilen; es bestimmte sich also bald der Lohn nach dem Werthe des Gegenstandes eines jeden solchen Geschäfts.”

§. 2.

Dantur variae commissionum species, quarum potiores sunt hae:

1. Quae venditionem mercium concernunt (*Commissions - Verkauf*); porro
2. quae emtionem (*Commissions - Einkauf*); deinde
3. quae curam mercium transmittendarum (*Spedition*).

Nec tamen aliena est commissio a reliquis omnibus, quibus mercatura absoluitur, negotiis. Ita v. c. committi potest cura navis onerandae, cautionis per assecutores, rerum cambialium, et sic porro³⁾.

Alio respectu commissio est vel data (*gegebene*), vel rogata (*empfangene*), prouti vel dominus negotii committendi id spontaneo motu expediendum dedit, vel mercator ab altero illud sibi committi rogavit.

Contrahitur negotium nostrum inter *committentem*, i. e. cuius commissis standum, et *commissarium*, eum scilicet, qui ex commissis alterius pendet. Scriptura, legitimationis causa commissario data, *Procura*, commissi ipsa, *Ordre*, et limites in commissis obseruandi, *Limite*, id denique, quod in remunerationem studii et laboris commissario conceditur, *Provision* adpellatur.

- 3) *Ludovici in dem Handlungs - Lexicon* T. V. p. 218. ratione obiecti duo statuit commissionum genera, vnum mercium, alterum cambiorum; quae tamen, re adcuratius perpensa, ad idem redire videntur, quippe quia cambia in eiusmodi negotiis naturam mercium habent.

§. 3.

§. 3.

Inter omnes commissionum species eminent ea, quae ad merces coëmendas data est (*Commissions-Einkauf*); quae sola huiusce descriptionis argumentum facit.

Emtio tunc commissæ seu in commissis esse vocatur, si mercator coëmptioni mercium præponitur. Contractus ergo subsistit inter præponentem et præpositum.

Si de natura negotii nostri et de fundamentis, illi superstruendis, quaerimus, quae res maximi est momenti, cardo rei in eo versatur, ut videamus, vtrum ex exemplo mandati, locationis conductionis, similisue negotii, an ex propriis iisque separatis principiis pendeat?

1. Sunt qui doctrina de exercitoria vel institoria actione illud comprehensum putent, inter quos est C. G. LUDOVICI ⁴⁾; quæ sententia mihi nullo modo probatur. Institor (*Factor*) enim is demum est, qui integræ alicui tabernæ, seu loco cuidam ad emendum vendendumque præponitur ⁵⁾, dudumque recte monuit LEYSER ⁶⁾, institorem haud esse, nisi *toti* negotiationi præpositus sit; quod in nostro negotio secus est. Deinde actio institoria quidem competit ei, qui cum institore contraxit, contra præponentem eiusque heredes, nequaquam autem præponenti aduersus eos, qui cum institore contraxerunt, nisi ille rem suam aliter seruare haud possit; quod in negotio nostro aliter se habere infra patebit. Caeterum commissarius facultate substituendi aequè gaudet ac institor ⁷⁾.

2. A sensalibus differunt commissarii mercatorum in eo, quod illi magis intermedii sunt inter contrahentes, quam ipsi contrahunt; deinde quod in regula a magistratu eliguntur et iuramento obstringuntur; porro quod emtorem, a se inuentum, indicare solent; denique quod negotiationem proprio nomine exercere vulgo prohibentur; accedit, quod eorum opera magis conciuibus, quam extraneis, dicata est, et quod simul probationis causa in contractibus ineundis adhiberi solent ⁸⁾.

A 3

3) Nec

3. Nec autem mandato conuenit negotium nostrum; illud enim est gratuitum; mandatario ultra fines mandati nullum prorsus arbitrium relictum; caret facultate substituendi ⁹⁾. Proxime quidem accedere videtur mandatum cum libera; sed discrimen manet adhuc in eo, quod mandatarius in hocce mandati genere, etiamsi *intra* mandati fines voluntate quantumuis ampla et libera gaudeat, tamen *ultra* vel *citra* eos ne in minimis quidem mandantem obliget. Talem anxietatem autem vti vniuersae mercaturae natura respicit, ita in specie commissiones ad merces coëmendas, quippe quae raro aut nunquam euentum haberent, nisi commissario ex loci et temporis conditione et vicissitudine multa metiri, et, si res ita fert, etiam *ultra* vel *citra* commissa aliquid audere liceret. Multa sunt, quae impedire possint, quominus committens res mercatorias earumque varium nexum (*Coniunctur*), quales sint in loco commissarii, satis cognitae perspectasque habeat; porro difficile est, pretium mercium e longinquo recte aestimare earumque conditionem secundum pondus, colorem aliasque qualitates accurate determinare. Fac autem, ista omnia non impedimento esse, tamen haeret fortuna bonusque successus in re mercatoria saepius in temporis momento; quid ergo, si hoc elapsum est, ex quo mercator absens coëmitionem mercium commiserat? Certe commissarius illius rationibus male consulere, si commissa ad nouos euentus accommodare negligere vellet. Nec aliter intelligo SAVARII ¹⁰⁾ consilium: "*ce n'est pas, inquit, à un commissionnaire à penetrer les sentimens et les raisons du commendant: ainsi il faut s'attacher autant que l'on peut au pied de la lettre.*" Pari modo LAUTERBACHII ¹¹⁾ eiusmodi discrimen inter mandatum vulgare et quale inter mercatores subsistit, a nobis commissio vocatum, innuit in verbis: "*mandati fines quamuis strictè debeant obseruari, tamen inter mercatores hoc quotidianum est, ut si tibi mandem, ut meam rem non vendas, tu vero nomine proprio vendas, fines mandati non excedis.*"

Contra.

Contrariam sententiam tuetur PÜTTMANNVS ¹²⁾, nostrum negotium ex regulis mandato praescriptis aestimandum censens, et provisionem tanquam honorarium, quod nec mandatam respuit, considerans; neque tamen eum valde repugnaturum inquit, si quis hoc negotium contractu singulari, moribus introducto, constare dixerit. Idem nouissimus tuitus est W. Phil. CAR. SCHERER ¹³⁾, non multum caeterum sollicitus, notiones discrepantes mandatarii, praepositi et institoris a se inuicem secernere, quas potius synonymas esse statuit. Conspirat etiam L. C. C. VEILLODTER ¹⁴⁾, qui ex hac thesi: "*der Commissionär habe gegen einen Committenten die Verpflichtung eines Mandatarius gegen den Mandanten*" omnia placita de mercatura per commissarium deduxit.

4. Sed nec contractus aestimatorius hic subesse existimandus est. In hoc enim res aestimata alicui vendenda datur ea lege, vt accipiens vel rem ipsam reddat, vel aestimationem contentam praestet. Qui autem ex alterius commisso aut emit aut vendit, ille, etsi aut minoris emat, aut pluris vendat, quam commisso expressum est, nihil tamen inde in rem suam vertere potest, sed omne lucrum committenti relinquere tenetur.

5. Nec aptior ad rem est negotiorum gestio, quippe quae absque mandato et inscio domino fit. Similior quidem

6. locatio conductio operarum videtur; sed in provisione natura mercedis, quae locationi conductioni propria est, desideratur.

7. Vltimum refugium forte quaesieris in formula contractus innominati *do vt facias*. Ex quo autem poenitentia in contractibus innominatis secundum iura, quibus in foris vtimur, exclusa est, absit, in inrisprudencia forensi seu practica amplius contractus innominatos quaerere, nisi placeat, verbo adhuc delectari, re dudum extincta.

Restat, vt, quid ego sentiam, in medium proferam. Scilicet cunctis negotiis, de quibus hic sermo esse poterat, frustra comparatis, nihil reliquum est, quam vt commissionem moribus introductam

esse

esse, *proprioque contractu constare dicamus, etiamsi eum in plerisque locationem conductionem imitari cum perill, DE MARTENS, praeceptore meo pie colendo* ¹⁵⁾; iubens fatear.

- 4) *Im Kaufmanns-Lexicon* P. II. p. 1416. "Factor, Commissionär, Inſitor, Commis, heißet derienigē, der ſemanden in Commissionen für Geld dienet, für ihn ein- und verkauft, Waaren und Geld empfängt oder wegsendet." Eadem statuit H. B. ROHMUS *de commerciis institutiis et HULD. AB ETREN de factoribus.*
- 5) L. 18 D. de instit. act. IUNO *Lehrbuch der Handlungswissenschaft.* §. 76.
- 6) *Spec.* 161. med. 6.
- 7) LEXER. Vol. XI. spec. 677. med. 15.
- 8) L. 2. D. de proxen. BÜSCH *Darstellung der Handlung* lib. 2. cap. 5. §. 2. 3 sq.
- 9) L. 6. pr. D. mand. L. 1. § f. L. 36. §. 1. D. eod.
- 10) *Parfait negociant.* p. 278.
- 11) *In iure inter mercatores vsitato.* Nro. 169.
- 12) *In libro singulari Miscellaneorum.* p. 165.
- 13) *Im Handbuche des Wechselrechts.* T. I. (Frankf. a. M. 1800.) p. 393.
- 14) *Entwurf eines allgemeinen Handelsrechts als Beytrag zu einem künftigen Gesetzbuche für Kaufleute.* Frankf. a. M. 1799. p. 65.
- 15) *Grundriß des Handelsrechts.* Göttingen 1798. §. 18. p. 22.

§. 4.

Fontes doctrinae nostrae sunt vel communes vel particulares. Illi ad totam Germaniam, hi non nisi ad certum territorium pertinent. *Communes* autem, deficientibus quippe supremæ potestatis imperialis sanctionibus, hic non habemus, nisi

i. recte perspectam negotii nostri naturam, vi cuius nihil in eo probari, iudicisque assensum ferre potest, quod bonæ fidei et integritati mercatoriae contrarium est. Nititur enim bona fide et integritate, tanquam duabus columnis, quidquid commerciorum inter Europæ gentes floret ¹⁶⁾. Accedit, quod merito id sequamur ante omnia, quod viris bonis et probis familiare est. Quid ergo naturalius, quam ut in dubio ea contrahentibus placuisse statuamus, quae non solum bona et laudabilia, sed etiam illis tanquam maxime proficua

ficua cognouimus, et ita bonam fidem et integritatem tanquam tacitam legem contractus faciamus.

Alia rei contemplatio haec est: mercaturam esse genus negotiorum, quod absque bona fide et mutua integritate procedere nequit; quiquis ergo illud suscipit, eum se tacite submittere illis duabus legibus cardinalibus et quasi fundamentalibus, eique non iniuriam fieri, si in libris ipsius dirimendis nihil non ad dictas leges, et quae inde consequentia sunt, referantur.

Habes hic fontem vberimum, et cuius vsus quam latissime patet; pleraque etiam, quae huiusce scripti argumentum faciunt, inde hausta inuenies. Iudicem autem, vt in quouis casu proposito diiudicare possit, quaenam contra bonam fidem acta sint, rei mercatoriae peritum esse oportet; imo neminem, nisi mercatores ipsos, satis instructos in hoc genere indices esse dixerim. Quocirca si illum fontem melius aperiri magisque in vsum forensem vocari volumus, nihil potius ducamus, quam vt iudicia mercatoria, peritis negotiatoribus composita, insituantur.

2. Instituti nostri historia in numero fontium ideo recenseri meretur, quia inde discere licet, quonam modo illud formatum sit, quid ei proprium quidue contrarium mercatores duxerint, quid in primis in illo secuti sint. Hac via deuenimus ad obseruantiam, quam dicere solent Icti interpretatiuam, item ad ius analogicum. Dolemus autem, istam viam, admodum spinosam sane, tam intentatam hucusque mansisse. Nec ommittenda sunt

3. principia generalia, quae de contractibus in iure Romano inueniuntur, modo non repugnent instituti genio. Multi quidem sunt, qui contractum mandati, vel locationis conductionis huc transferant, et qui in quaestionibus, de negotio nostro propositis, toti ex iuris peregrini auctoritate pendeant. Quam perperam, ratio iam supra (§. 3.) patuit.

4. Consuetudines (*Usances*), si quae sint, vniuersales agmen claudant. Non autem mihi auiserim, illas probare. In iis tamen,

B

quae

quae circa prouisionem obseruantur, nonnulla forte recognosces, quae huc referri possunt.

Fontes *particulares* consistunt in legibus et consuetudinibus particularibus. Mirum est, in plerisque territoriis emtionem per commissarium sicco legislationis pede praeteritam esse, cum tamen nemo facile sit, quin ei hocce negotium tanquam frequens passimque obuium innotuerit.

In aliis territoriis sanctiones quidem extant de negotiis, quae per procuratorem, vel per institorem inter mercatores gerantur, sed peculiari emtionis venditionis per commissarium ratione non habita. Hic in primis nouissima collectio iuris prouincialis Borussici mihi in mentem venit, ubi de negotiis commissariis altum silentium; leuiter tantum eorum mentio fit occasione prouisionis ¹⁷⁾.

Nonnunquam in statutis, in primis autem in ordinationibus cambialibus, hoc vel illud dispositum est de venditione per commissarium, emtione silentio praetermissa ¹⁸⁾. Hic ad emtione uilem ualere consequentiam puto, eodem fere modo, quo ea, quae in L. 2. C. de resc. E. V. de solo uenditore proposita sunt, ad emtorem extendere solemus.

Cacterum ius commune, quo circa negotium nostrum utimur, ad id genus, quod nomine iuris non scripti circumfertur, pertinere mihi uidetur, et ad hunc diem usque non cernitur, nisi in uau et obseruantia; in quo imitatur reliqua iuris patrii capita, quae simili modo in Germaniae foris diu uixisse, et tunc demum chartis demandata esse scimus, cum litera scripta ad cogendam iuris peregrini auctoritatem opus esse uidebatur.

16) MEVIUS. P. V. dec. 174. nro. 5. LAUTERBACH *de iure sing. inter merc. vsit.* nr. 7. I. H. BÖHMER. *Consil. et Decis.* T. 2. p. 1. resp. 526. nr. 6. it. resp. 593. nr. 5. ill. RÜNDE *teutsches Privatrecht* §. 459.

17) P. II. tit. VIII. sect. 7. §. 698-701.

18) E. g. in *statutis Lubecensibus* P. III. tit. IV. art. 5. item in *ordinat. camb. Francofurt.* § 52 sqq. *Bohem.-Austriaca* art. 44. aliisque quamplurimis, quas uidesis infra.

S. 5.

Quid ergo mirum, si in hac rerum conditione doctrina negotii nostri adhuc facie inculca atque incompta incedat. In compendiis iuris Germanici communis nouissimis iisque celeberrimis virorum illustrium, RUNDII et HUFELANDII, ne tantillum quidem de negotiis mercatoriis per commissarium scriptum occurrit. Quod tamen nescio an non eo forte consilio factum sit, quia illa melius libris, de iure mercatorio peculiariter scriptis, relinquenda esse videri poterant. Quidquid sit, certe non desunt scripta, quanquam perpauca, iuris mercatorii, in quibus quaesitum inuenimus, quid iuris sit in negotiatione per commissarium? Nunc res tractatur modo appendicis, ad calcem doctrinae de institutoribus et exercitoribus adiecti; nunc in transcurso modo tumultuario et perfunctorio inter alia iuris mercatorii capita nonnulla, quae parum cohaerent, moventur. Res etiam pro merito locum inuenit in compendiis iuris mercatorii, v. c. per ill. DE MARTENS, et, quod nouissime prodiit, L. C. C. VEILLODTERI, supra iam laudati. Hic imprimis in singulari capite de emtione, quae fit per commissarium, egit; dubito autem, an viris harum rerum peritis satisfecerit. Partim in illius placitis desidero consecutionem et contentum; deest enim summum aliquod idque commune caput, unde rerum deductio fiat; partim magis id secutus esse videtur, vt apertum faciat, quid circa negotium nostrum in legibus ferendis adhuc supplendum, resecandum, mutandum sit, quam vt declaret legum semel latarum sensum et significationem. Sed ne illi quidem consilio par mihi fuisse videtur.

Ita quidem intacto prorsus operi, vt equidem scio, manus admoueri, nisi quis eos mihi antecessores fuisse dixerit, qui de venditione per commissarium scripserunt, ideo scilicet, quoniam ea, quae de venditione valent, vtiliter ad emtorem transferri possunt (§. 4.). Sed tantum abest, vt inde gloriolam captare velim, vt potius inde veniam, si quid erroneum, mancum, vel male positum lectori videbitur, impetrare exoptem.

CAPVT SECVNDVM.

DE INEVNDA, ADIMPLENDA, FINIENDA COMMIS-
SIONE, AD MERCES COEMENDAS DATA.

§. 6.

Quaero, quinam commissionis contractum de coemendis mercibus inire possint? Neminem in genere exclusum puto, nisi quibus facultas consentiendi atque de rebus suis disponendi deest, modo sit mercator vel mulier mercatrix; ad mercatores enim totum hocce negotium, vt supra vidimus, restrictum est. Alia res est, si hocce mercaturae genus, de quo hic sermo est, liberum et cuiunque ex populo permissum reperitur, quod de Franco-Gallia sibi coeua testatur SAVARIUS ¹⁹⁾. Tunc enim vel ex eo ipso, quod coemendae merces committuntur, qualitas mercatoris inducitur. Quidquid ergo requiritur, vt in numerum negotiatorum recipiamur, quo pertinere solet, vt ciuitati et collegio mercatorum adscripti simus, id nec a committente, nec a commissario recte abest. Praeterea quoties commissio rigori cambiali subest, si v. c. cambiorum coemtio mandata, vel si commissarius hoc sibi stipulatus est, vt pretium pro rebus coemtis cambiorum via a committente sibi procurare liceret, toties simul facultas, sese resque suas cum clausula cambiali obligandi, requiritur. Hac ratione a nostro negotio arcentur minores ²⁰⁾ et imperiti in arte scribendi; quotquot enim reliqui sunt ex personis, rigoris cambialis incapacibus ²¹⁾, isti iam ideo, quia mercatores non sunt, non admittuntur.

¹⁹⁾ Dictionnaire de commerce. T. I. p. 1050. et *Parfait negociant*. (Geneve 1676.) p. 272. "Il est permis à toutes sortes de personnes, soit marchands ou autres, d'être commissionaires pour acheter des marchandises pour le compte d'autrui;

d'autrui, et il n'est pas nécessaire, pour cela d'être recus maîtres marchands dans les villes où il y a maîtrise etc."

- 20) Interdum loco minoris aetatis res restricta est ad certos annos, in lege determinatos. Aliam rei determinationem videsis in ordinatione cambiali Bremensi art. 61.
- 21) Enumeratas eas vide in perill. DE MARTENS *Grundriss des Handelsrechts*. §. 65. 66.

§. 7.

Cuiuscunque negotiationis obiectum est merx. Ut autem res dici possit merx, secundum BÜSCHIUM ²²⁾ quatuor haec requiruntur: primo, ut multi sint, qui carere ea nequeant; deinde ut non in gremio naturae cuilibet prostet, sed interueniente opera aliqua comparari debeat; porro ut dominium recipiat; denique ut duret per aliquod tempus integra et incorrupta.

Quaecunque ergo res vel natura proueniunt, vel arte aut industria parantur, hae, modo ex illis quatuor notis nil desit, coëmptionis causa committi possunt; quorsum etiam pertinent nummi, vel quae his sua vi aequalia sunt, cambia; quo fit, ut commissio ad coëmendas merces (*Waaren-Commissions-Einkauf*) etiam cambia (*Wechsel-Commissions-Einkauf*) in iure comprehendat; quae duo negotia ideo tamen, quia in posteriori pro singulari cambiorum natura singularia nonnulla occurrunt, a se inuicem separari solent.

Ut ex vna parte merx, ita ex altera pretium requiritur. Si enim commisarius in mercibus commercandis vicissim etiam merces loco pretii daret, magis permutationem per commissarium (*Commissions-Eintausch*), quam emtionem haberemus.

22) *Darstellung der Handlung* T. I. lib. 2. cap. I. §. 1-5.

§. 8.

De modo contrahendi hoc vnum moneo, solum consensum ad perficiendum negotium sufficere, siue detur in scriptis aut oretenus, siue per literas aut coram. Vulgo tamen per literas contrahitur, quia

inter absentes commissio iniuri solet; et quidem vel expresse, si in literis responsorii commissio oblata acceptatur, vel tacite, ubi oblata non declinatur; tunc enim e silentio consensus deducitur ²³⁾.

23) LAUTERBACH *de iure inter merc. usit.* nro. 171.

§. 9.

Circa translationem domini mercis a venditore in emptorem inter mercatores, quia nec lege nec consuetudine eorum causa aliquid immutatum scio, eadem omnia valent, quae inter alios. Nec ergo prius illorum intuitu a norma iuris Romani, dominium mercis per traditionem non transire, nisi pretium solutum, vel de eo fides habita sit, recedendum videtur, quam si adparet, alia partibus placuisse, vel iure singulari sancita esse. Dissentit quidem BÜSCHIUS ²⁴⁾ eumque secuti alii plures, asserentes, inter mercatores ad transferendum mercis dominium solam traditionem sufficientem praesumentam esse, ex ea nempe causa, quia quaelibet merx eo consilio venditur, ut quanto ocius rursus in aliam manum migret. Ast si hanc rationem sequimur, non video, cur non paulo vterius adhuc progrediamur; illinc enim multo magis consequens esset, ut statim a perfecta inde emptione venditione, nondum secuta quamvis vlla traditione, dominium transire statuamus. Accedit, quod BÜSCHIUS id agit, ut ius, quale semel, testamentibus sexcentis iuris Romani locis, clara litera constitutum est ²⁵⁾, e rationibus prudentiae et iustitiae rei, qualis sibi finxit, impugnet; qui vero ita versatur, is magis iuris prudentiae legislatoriae, quam forensi, operam mihi dare videtur.

Sed ne id quidem BÜSCHIO eiusque asseclis facile concesserim, earum thesin, et quae ei consequentia supra posuimus, naturae rei convenire. Quid enim naturae rei in toto iure magis respondet, quam ut certi iique indubitati dominiorum limites extent, et ut, deficiente partium conventionione, certo constet, quando dominium ex parte huius incipiat, et illius desinat? Iam vero omnia, quae circa doctrinam de traditione in iure traduntur, eo redeunt, ut signa notaque

taeque suppeditentur, quae in subsidium, si nempe de contraria partium voluntate non constat, illos limites significant. Contra si translatio dominii ex perfectione contractus pendet, talia signa externa, quibus res regi possit, deficiunt. Nec tamen in sola traditione rei, soluto nondum pretio, satis salutis est; quippe quia nihil magis a natura rei mihi abhorrere videtur, quam ut emtor vno eodemque tempore rem et pretium simul habeat; id quod tamen eueniat necesse est, si emtorem ex traditione dominum facimus, antequam pretium soluit.

Non ergo mercatores habent, cur sese sanctionibus Romani iuris, in primis paragrafo quadragesimo primo Institutionum tituli de rerum diuisione, subtrahant. Datur inter eos, vti inter alios, tam vera quam ficta traditio. Illa quidem per se patet, in hac vero nonnulla singularia, modum concernentia, notari adhuc merentur. Ficta nimirum fit inter mercatores in primis triplici modo:

1. Si emtor, praesente venditore eiusue mandatario, nota sua mercatoria merces insignit; nec tamen multum repugnabo, si quis cum LAUTERBACHIO isti facto minorem vim tribuere malit, statuendo, exinde magnam quidem, sed non tantam praesumptionem pro traditione elici posse, vt ab onere probandi liberemur. Mercium a venditore in fasciculum colligationem et nominis siue signi inscriptionem indicium esse perfectae emtionis, non traditionis, asserit HOMMELIUS 2°).

2. Per literas recognitionis, a nauta vel auriga datas (*Schifferladungsschein, Land- oder See-Frachtbrief, Connoissement, Polizza di Carico, a bill of lading*), quibus nauclerus vel auriga merces, adiecto earum elencho, acceptas testatur. Harum literarum vnum exemplar remanet penes nautam vel aurigam, secundum penes eum, qui merces transmittit, tertium ad eum, cui transmittuntur, perferri debet. Seruat hic modus tradendi analogiam L. 65. pr. D. de A. R. D., cuius verba sunt: *Si epistolam tibi misero, non erit ea tua, antequam tibi reddita fuerit, Paulus: imo*
contra:

contra: nam si miseris ad me tabellarium tuum, et ego rescribendi causa literas tibi misero, simul, atque tabellario tuo tradidero, tuae fient. Idem accidet in his literis, quas tuae dimittaxat rei gratia misero; veluti si petieris a me uti te alicui commendarem, et eas commendatitias tibi misero literas.

3. Per mandatarium, quippe qui cum mandante vna eademque persona est. E iure naturae nil interest, vtrum ipse mercem tradiderim, an per alium, e regula: quod quis per alium facit, ipse fecisse dicendus est. Imperatores SEVERUS et ANTONINUS in L. 1. C. de acquir. vel retinend. poss. ita rescripserunt: Per liberam personam ignorantem quoque adquiri possessionem, et postquam scientia interuenierit, usucapionem inchoari posse, tam ratione utilitatis, quam iurisprudencia receptum est 24). Vt autem res per mandatarium cum effectu tradatur, requiritur:

a) vt mandatarius hunc actum auctoritate et consensu mandantis expediat;

b) vt mandatarius merces nomine mandantis acceptas habeat, idque in actu traditionis expresse declaret 25). Sufficit autem, si ex parte tradentis animus, mercis dominium in mandantem transferendi, adest, nec necesse est, vt hunc animum verbis expresserit 26).

24) Büschn Zusätze zur Darstellung der Handlung T. 3. ad lib. 4. cap. 1. §. 6. p. 248.

25) L. 41. D. de rer. diuis.

26) Rhapsodia quaestionum. Vol. V. obs. 689.

27) L. 10. pr. L. 13. pr. L. 20. §. 2. L. 53. D. de A. R. D. L. 41. D. de usucap. et usurp.

28) L. 15. L. 20. §. 2. D. de A. R. D.

29) L. 34. §. 1. 2. D. de A. vel A. P.

§. 10.

Effectus iuitae commissionis in mutuis praestationibus, exinde descendentes, consistunt. Praestationes commissarii in vniuersum

eo redeunt, ut commissarius ex mente et voto committentis expedire, et in omnibus nomen laudemque mercatoris integri fideque digni reportare studeat. Nihil ex iis, quae committens secreta esse voluit, propalet, et, si viribus propriis commissis bene expediendis non sufficere putat, sensalem vel alium rerum peritum hominem auxilio sibi adiungat. Praestat autem in singula descendere:

I. Commissarius merces convento tempore, in determinata specie et pro praescripto pretio committenti transmittat. Si vero vel mercem vel pretium committens secundum quantitatem et qualitatem non satis accurate determinavit, sibi imputet, quaecunque praeter ipsius mentem commissarius peccet; quod tamen non hoc sibi vult, ac si negotium nostrum omne arbitrium commissarii respueret, et tanquam in nouaculae acie incederet, qua vitro citraque vel tantillum resillire nefas esset. Sufficit, si committens in limitibus commissionis ponendis eam subtilitatem adhibuit, quam natura negotii recipit. Si quantitas mercium non satis determinata est, commissio renouatur ad numerum, pondus et mensuram, qualis in loco contractus seu in domicilio commissarii vsitata est ^{3o}.

In qualitate vaga satis est, si merces eiusdem generis communis, modo non vitiosae et in frequenti commercio sint. Fac, in literis committentis nudum mercis genus *Cacao* expressum reperiri, commissarius non peccat, siue Caracasensem, siue Magdalensem mittat.

Si nihil de quantitate et qualitate pretii conventum, ea partibus placuisse censenda videtur, quae in loco commissarii tempore acceptae a se commissionis communis fuit, item id monetae genus, quod ibidem locorum in vsu est. In quantum commissarius ultra istos limites emit, committens non tenetur, quantum vero minoris soli commissario prodest. Quo simul ea, quae supra de hac re proposuimus, adcuratius adhuc definita esse volumus. Nam quantitas pretii, quae in commissis est, tanquam finis (*als ein Limito*) con-

C

siderari

siderari debet, quem transilire cauendum, contra non attingere studendum est. Multo minus commissarius id, quod ultra conuentum numerum, mensuram vel pondus, siue ex mera liberalitate, siue placendi seque commendandi studio, siue denique ex causa erroris et negligentiae, a venditore datum est, sibi vindicet; imo haec omnia in rationes committentis referre debet.

Si in commissis plane non mentio facta est transmissionis, commissarius ab ea recte abstinere, et expectat, quid committens circa merces post earum coëmptionem ulterius fieri velit, nisi forte transmissionis necessitas, inspecta rei natura totiusque negotii consilio, vndiquaque sua sponte eluceat.

Si tempus transmissionis non satis definitum est, v. c. si committens vitur voce *ciligt*, nonnihil in arbitrium vel iudicium commissarii collatum videtur, qui per consequens non reprehendi potest, modo non imprudens et friuolas moras nectat, vel contra bonam fidem aliquid peccauerit.

30) Fratrum OVERBECKIORUM meditationes. T. 8. med. 415.

§. 11.

2. Commissarius secum reputet, in iis, quae in commissis sibi sunt, determinandis rationem esse habitam eius rerum mercatoriarum status, qualis tempore transcriptae commissionis in loco commissarii fuit. Quidquid ergo deinceps noui superveniat, et vbiunque mercatura aliam faciem induat, illico committenti denunciare tenetur, vt hic, in quantum res adhuc integra est, alium commissionis modum praescribere possit.

§. 12.

3. Committentis quidem solius est, curare, vt commissario mercium solutio rite fiat. A qua regula tamen nonnihil recedendum est, vbi committens pro pecunia cambiis vitur. Tunc enim commissarius omnia ea, quae cambiorum natura fert, praestare tenetur.

v. c.

v. c. in praesentando, protestando et quae sunt reliqua; nec ideo damnum, quod ex rigore cambiali hac occasione sentit, ad committentem referre potest. Quanto magis ergo ista omnia praestare obligatur, si proprio motu cambiorum viam elegerit,

§. 13.

4. Ad merces transportandas adhibeat nautas vel aurigas bonos peritosque, ne dolo culpaue aliena obligetur, quia tam malis hominibus vsus est ³¹⁾. Caeterum utrum nauta vel auriga sit committentis, qui merces a commissario auclat, an commissarii, qui eas ad committentem aduehat, multum interest. Si hoc, traditio domini fit per exonerationem vehiculi in loco committentis, si illud, per operationem ipsius in loco commissarii.

31) L. 7. §. 4. D. nautae, caupones etc.

§. 14.

5. Mercibus ipsis adiungat literas recognitionis, vt adpareat, quales merces auriga vel nauta receperit. Illarum literarum via in eo consistit, vt per eas traditio symbolica absoluetur.

Quae alias iuris sunt circa mutationem vel reuocationem literarum recognitionis, semel emissarum, nondum autem ad eum, cui destinatae sunt, perlatarum ³²⁾, num hic locum inuenire possint, vbi agitur de mercibus committenti emtis eique iam adquisitis, multum dubito.

Caeterum singula contenta illarum literarum enumerare merito supersedeo. Hoc vnum moneo, male in Germania earum tenorem restringi ad solum committentem, nulla substitutionis (*Ordre*) mentione facta, cum tamen facile fieri possit, vt merces ad committentem, qui solus nominatus est, peruenire nequeant, vel vt committens aliorum eas destinare malit. Consultum itaque est ex parte commissarii, clausulam substitutionis inserere, qua nec ipse deterioris conditionis fit; committens enim plus iuris in substitutum transferre

C 1

nequit,

nequit, quam ipse habet. Et ita iam dudum apud Anglos et Batavos receptum est. Illi clausulam verbis *or to his assings*, hi formula *ofte aan eyuen facteur ofte gedeputeerden* exprimere solent³³.

32) WIDOW diss. *de dominio mercium interuenientibus literis recognitionis transmissarum motu concursu creditoribus cedente*. (Gotting. 1761. Erford. rec. 1783.) Sect. II.

33) BÄSCH in den Zusätzen zur Darstellung der Handlung. T. 3. p. 214.

§. 15.

6. Curare debet, vt rationes ad committentem satis mature perveniant; scilicet ad minimum non serius, quam merces, vt inde, literis recognitionis simul in subsidium vocatis, discere possit, qualem exitum commissio habuerit.

§. 16.

7. Vt autem rationes, in quibus nihil peccatum nihilque omisum sit, et quae in omnibus contractui respondeant, reddere possit, libri mercatorii semper ei ad manus sint, in quibus partim commissa ipsa (*Advis-Buch*), partim quae in ea expensa vel accepta sunt (*Factur-Buch*) notet; id quod eo magis necessarium est, quoniam nomen committentis in coemendis mercibus saepius supprimitur. Tunc extremae necessitatis est, vt recursus sit ad libros mercatorios, quibus solis nunc apertum fieri potest, cuiusmodi merces destinatae sint, modo non dubites, de quo dubitari nequit³⁴), libros mercatorios non solum quoad venditionem mercium, sed etiam quoad earum emissionem semiplene probare. Eiusmodi librorum vel rationum interna oeconomia non huius loci est; id tamen ex superioribus satis liquet, diem transmissionis, nomen, cum transmittentis, tum eius, cui transmittuntur, nec non aurigae vel nautae, porro mercium qualitatem, quantitatem, pretium, signa et numeros, denique etiam impensas, in merces factas, exprimi debere.

34) SCHONEN *Collect. select. respons. facult. iurid. Erfordiensis*. P. I. sent. 104.

§. 17. De securitate vulgari itineris caueat. Ex matura negotii ne-
 tiquam hoc deriuari potest, vt commissarius assurectores con-
 ducat, qui periculum mercis recipiant; imo vt hoc recte fiat, expressa vel
 tacita conuentione opus est. Fac ergo, merces in itinere casu periisse;
 etiamsi tempore incepti itineris pericula imminebant, tamen ex causa
 neglectae securitatis per assurectores commissarius non tenetur,
 modo, vti iam dixi, de assurectoribus adhibendis expresse nihil
 mandatum sit, nec aliunde probabilis committentis voluntas eluceat,
 v. c. ex eo, quod ei solemne sit, adsecurectores adhibere. Quod si
 vero commissarius expressa committentis praescripta in hoc genere
 neglexerit, ipse instar adsecurectoris tenetur.

§. 18.

9. Ratione domini, in mercibus acquirendi, committenti nil
 detrahat vel interuertat. Quaeritur autem, ex quo committenti do-
 minium mercium adquiratur? Res est difficultatis plena, vt mihi qui-
 dem videtur, nec ab vilo adhuc, quotquot de iure mercatorio scripse-
 runt, satis perspicue exposita. Quid ergo mirum, si eam aggredi
 pro virum iuuenilium tenuitate admodum mihi arduum, imo teme-
 rarium ducam? Verum enim vero quia multum condonari solet in
 rebus nouis atque intentatis, tum etiam quoniam plus expecto ab
 humanitate lectorum, quam ab ingenio meo, age! videamus, quid
 valeam.

Principiis supra positis: acquisitionem domini mercium inter
 mercatores in emtione venditione ex vna quidem parte fieri posse
 per procuratorem, ex altera autem non absque traditione, solutione
 pretii facta, vel fide de eo habita, nunc ante omnia ita distinguen-
 dum mihi videtur:

1. Vel eiusmodi merces, quales in commissis sunt, in ipsis
 commissarii bonis tempore initae commissionis iam inueniuntur, et
 ex inuentis merces, committenti transmittendae, a commissario su-

mantur. Hic (nisi potius commissionis negotium prorsus non adesse statuere malimus) res ita considerata est, ac si commissarius penes se ipsum procuratorem ageret, et, quae vno homine confusa est, duplex persona, quoad effectus iuris resolui debet. Quo fit, vt, simul ac commissarius secum constituit, se velle has vel illas merces ex horreo suo committenti secundum legem commissionis transmittere, easque tanquam a tertio quodam commissionis causa sibi traditas accipere, committens earum dominus fiat; ex eo nempe transeunt a commissario, qua domino, in commissarium, qua procuratorem seu mandatarium, et quidem, quia nemo sibi ipsi vere aliquid tradere potest, per traditionem breui manu; simulac autem commissario, qua procuratori, statim etiam ipsi committenti adquisitione sunt. Idem caeterum est, quonam modo illud propositum, cum animo traditionis imaginariae coniunctum, declarauerit. Tale propositum autem praesumitur, si merces transmittendas a reliquis suis mercibus separant, vel si facturam committenti misit.

II. Vel commissarius, mercibus e genere commissarum tempore initae commissionis in propriis bonis non inuentis, tales merces antea sibi comparat, eo consilio, vt eas deinde committenti transmittat. Hic quidem pariter, ac in casu priori, commissarius duplicem agit personam; sed de translatione domini in committentem antea sermo esse nequit, quam commissario adquisitio facta est. Itaque quamuis commissarius merces commissionis causa sibi comparet, eoque ipso animum transmittendi testatum faciat, tamen hic animus, quantumvis cum proposito traditionis imaginariae coniunctus, inefficax est, quia nemo rem in alterum transferre potest, qua ipse adhuc caret. Facta autem semel commissario adquisitione, statim ille animus illudque propositum vim suam exserere potest, atque ita dominium mercium vno actu in commissarium, et per eum in committentem transit; et quidem eo magis, quia adhuc separatae a mercibus commissarii propriis extant; nec tamen dominium, semel commissario adquisitum, eo rursus perit, quod commissarius merces ante transmissionem

missionem cum propriis confundit. Alia res est, si commissarius merces *simpliciter* sibi emit sibi que acquirit, incertus adhuc, utrum eas deinceps committenti transmittat, an alias prorsus merces ad transmittendum coëmat. Hic enim merces commissario ex sola sua persona adquiruntur, quamquam modo quodam resolutiuo. Si resolutio sequitur, eo quod deinceps merces, quia forte aliarum coëmentarum occasio non datur, transmissioni in committentem destinantur, valent eadem, quae paulo ante sub nr. I. in casu primo vidimus.

III. Vel commissarius merces emit a tertio quodam procuratorio nomine, non ergo *ex propria persona*, sed ex persona committentis, et quidem ita, ut illae commissario tradantur, et ab hoc committenti statim adquirantur a tempore traditionis, commissario factae, non transmissionis, vel aduentus ex itinere, modo praeter traditionem etiam pretium solutum, vel de eo fides habita sit.

Vtrum pretium a committente iam refusum, reliquisque obligationibus, erga commissarium occasione commissionis contractis, ab eo iam satisfactum sit, nec ne, nil interest. Nam tanquam commissarius omnia ad commoda committentis referre debet, nihilque sibi reseruare licet, etiamsi committens in mora sit, prouti etiam in mandato et in sensalibus iuris esse scimus. Porro nil interest, utrum merces nummis vel fide committentis, an commissarii emtae sint, ex trita illa iuris norma: rem non succedere in locum pretii.

Quod ad possessionem civilem attinet, ea manet et transit cum dominio. Possessio naturalis autem in committente tunc demum incipit, quando in eius potestatem peruenit.

IV. Vel inter commissarium emptorem et venditorem conuentum, merces, pro committente coëmtas, statim huic, absque persona intermedia commissarii, a venditore tradi debere. Hic res in liquido est; committens enim dominus fit inde a momento traditionis, siue verae siue fictae ³⁵⁾.

35) Quatuor illi casus, quos enumeravi, facile principes sunt, multosque alios inferioris ordinis comprehendunt. Si cui libuerit, omnes eorum variationes scire et examinare, is sibi commendatam habet methodum, ab ill. HINDENBURGIO *) propositam. Scilicet tria dantur momenta, unde pendet mercis dominium: primum, utrum committentis, an commissarii nomine sit emta? secundum, utrum committens, an commissarius, solutionem, siue pecunia parata, siue fide, de pretio habita, praestiterit? tertium, utrum merx committenti an commissario tradita sit? Iam ex gemina serie trium notionum, nominis, solutionis, traditionis, quarum una ad committentem, altera ad commissarium pertinet, conternationes effingas, ea lege, ut nulla species (Form) ex eiusdem generis elementis (gleichartigen Elementen) plus quam singula contineant. Octo diversas compositiones seu comparationes (Variations-Formen zu drey Elementen) inde prodire videbimus, quarum v. c. prima est, ubi merx committentis nomine emta, pecunia ipsius soluta, eique tradita est; secunda, ubi committentis nomine emta, pecunia ipsius soluta, commissario vero tradita; tertia, ubi committentis nomine emta, pecunia commissarii soluta, et committenti tradita est, et sic porro. Cependii causa illa tria elementa, quatenus ad committentem spectant, per literas maiusculas N. S. T. quatenus autem ad commissarium, per minusculas n. s. t. exprimamus; tunc omnes illae variationes, quotquot cogitari possunt, una serie oculis ipsis ita subiici possunt:

Cet	Ces
T	t
S	s
N	n
ST	st
Ss	st
St	st
sT	st
st	st

Terniones: NST. Nst. NsT. Nst. nST. nSt. nsT. nst.

1 2 3 4 5 6 7 8.

*) Ueber den höchst wichtigen Einfluss der Combinationslehre auf die Analysis, in libro: Der polynömische Lehrsatz, das wichtigste Theorem der ganzen Analysis nebst einigen verwandten und andern Sätzen von TERENS, KLÜGEL, KRAMPF, PEAFF und HINDENBURG. (Leipzig 1796.) pag. 171.

§. 19.

Quibus expositis, ex re erit, nonnullas adhuc obseruationes, tam ad argumentum magis illustrandum, quam adcuratius definiendum adicere.

I. Quatuor

1. Quattuor illi casus ad duo capita melius redeunt. Alterum est, si commissarius mandatarium inter committentem et venditorem, a persona commissarii separatim, agit; quo pertinet casus tertius et quartus; alterum, ubi commissarius mandatarium inter committentem et semetipsum venditorem agit, ita ut sibi quasi ipsi intermedius sit; quo pertinet casus primus et secundus.

2. Casus quartus hoc singulare habet, ut ibi negotium nostrum tantum ex dimidia parte commissarium sit, scilicet non nisi ex ipsius ingressu, non autem ex parte implementi. Simulac emtio venditio perfecta est per commissarium, traditione impletur, neglecta persona commissarii, directo modo inter venditorem et committentem.

3. Multum a genuina nostri negotii natura recedunt casus primus et secundus, partim quia in hisce casibus commissarium vidimus mandatas merces emere, ut *proprias* simul vendat, ideoque tanquam mandatarium in rem suam; partim quia in commissario duplex persona sibi coincidit, emtoris et venditoris; emtor est nomine alieno, venditor nomine proprio. Sufficit autem, verbo monere, quam contrarium iuri civili sit, ut is, qui aliena gerit negotia, autor in rem propriam fiat, vel ut vnus contrahentium legem contractus in alterius arbitrium conferat.

4. Si dubium est, vtrum commissarius eas merces, quas ex genere commissarum coemit, sibi primum emerit, et deinceps demum, mutato forte consilio, committenti transmiserit, an statim commissario nomine, quaeritur, quid praesumendum sit? Quaestio magni est momenti! Fac enim, commissarium post traditionem mercis, a venditore sibi factam, sed ante ipsius transmissionem ad committentem, bonis cedere; tunc omnis contentio inter committentem et creditores commissarii, vtrum merces illi cedere debeant, quia commissario vice committentis, an his, quia eidem ex propria persona traditae fuerunt, ex quaestione modo proposita pendet. Si commissario vice committentis traditae, committens eas iure domini a massa concursus separat; si contra nomine proprio, eae partem mas-

sae faciunt. Imo illa quaestio toties mouebitur, quoties vel in illo intermedio tempore aliquid aduersi circa merces eueniet, ita vt commissarius eas malit committenti, quam sibi habere, vel quoties aliquid secundi, ita vt eas malit in proprias, quam alienas rationes referre.

Non dubium mihi videtur, praesumendum esse, commissarium sibi emisse; hoc enim vulgare et commune est, vt quilibet in re propria versetur; rarius est, vt in aliena. Cur ergo non magis pro regula quam pro exceptione respondeamus? Ex eadem certe ratione Mevius ³⁶⁾ statuit, si ambigatur, cuiusnam status vi actus aliquis susceptus sit, maioris et efficacioris conditionis rationem esse habendam. Idem seruamus in administratione tutelae, vbi tutor in negotiis, quae aequae ad ipsum, quam ad pupillum pertinere possunt, sibi potius, quam pupillo negotium gessisse censetur.

Obiicies, illam praesumptionem commissario nimis proficuum esse. Vix autem in hac opinione perseueraueris, modo tecum reputes, eandem praesumptionem, quae in euentu temporis intermedii aduerso fauorabilis est commissario, ei fieri molestam in euentu secundo.

Nec praesumptio eliditur eo solo, quod merces pecunia committentis emtae sunt. Fac autem, accedere suspicionem contra commissarium ex eo, quod in eo genere mercium, quas coemit, negotiationem propriis rationibus hucusque non exercuit; tunc nescio sane, annon rectius illa praesumptio contrariis argumentis victa habeatur.

5. Periculosum esse videtur, vt iis merces committas, qui propriam mercaturam exercent; si enim incidis in hominem fraudulentum, is largam occasionem, sub specie propriae negotiationis te decipiendi, sibi hic suppeditatam inueniet; inprimis si negotiatio ipsius propria etiam id genus mercium, ex quo commissae sunt, comprehendit. Nunc tibi, nunc sibi merces a se emtas esse simulabit, prouti vel proficui vel mali aliquid circa merces ante earum transactionem accidit. Eiusmodi fraudibus occurrere quidem posset per legem,

legem, qua commissarii propriam negotiationem, imprimis in eodem genere mercium, ex quo commissae sunt, exercere prohiberentur; id quod ex simili ratione in sensalibus passim factum esse scimus. Sed libertas commerciorum tales prohibitiones aegre fert; nec sane lege opus est, vbi mercatores, sibi ipsis relictis, satis tuti atque satis defensi a fraudibus hominum sunt eo solo, si ipsis non vtuntur. Qui autem mercatori, etiam ex propria mercatura suspectus sit, nimis fidem ei que merces committit, is sibi habeat, si fallitur. Contra lege interdicere fidem, periculosum, ipsique fidei, qua sola commercia florent, perniciosum est. Haud ergo lege sanciantur, suspecto non fidere; modo id caueatur, ne in obscuro sit, quinam sint suspecti. Quocirca, ne quis se tamquam non suspectum simulet, itaque eum, qui a suspectis abstinere malit, ad sibi fidendum inducat, consultum mihi videtur, in legibus ferendis id attendere, primum, vt commissarii, mercaturam propriam exercentes, antequam commissionem recipiant, aperte declarare debeant, sibi in eodem mercium genere, ex quo commissae sint, propriam negotiationem esse, deinde, vt illis certe, ista declaratione omissa, non liceat, ad praesumptionem, se merces sibi emisse, vel non emisse, in praedudicium committentis prouocare.

36) Decis. V. 291.

§. 20.

His ita positis, vix opus est monere, alienationes vel oppignorationes mercium coëmtarum, simulac earum dominium in committentem transit, commissarium sibi prohibitas ducere debere, nulla ratione discriminis habita, vtrum merx sit species, an genus. Tales alienationes sunt nullae, conualescunt tamen, subsecuta committentis ratihabitione, quae etiam intercessisse praesumitur, si commissarius alias merces eiusdem quantitatis et qualitatis in locum priorum ita surrogat, vt conditio committentis inde non deterior fiat. Lucrum autem, quod commissarius ex tali mercium alienarum vsu percipit, in rationes committentis referre debet.

D 2

Alia

Alia res est, si emtae quidem committenti sunt merces, nondum autem adquisitae. Tunc commissarius eas cum effectu alienat, sed quanti committentis interest, res non sibi sed alii adquisitas esse, id praestare tenetur.

§. 21.

Damna, dolo vel culpa data, resarciat, v. c. si merces corruptas misit; siue sint tales factae in itinere ex vitio eius, qui eas male colligauit vel compegit, siue a venditore iam tales datae, vel si nimis tarde eas misit, vel si malum aurigam vel nautam elegit, vel literas recognitionis et rationes ad committentem perferri non satis properauit, et quae sunt reliqua. Quot quaeaso incommoda et iacturae exinde committenti nasci possunt! Merces corruptae emtorem non inueniunt, imo sinceras trahunt; non iusto tempore missae, spem lucri fallunt; absque rationibus missae, nondum vendi possunt, ob incognita adhuc earum pretia; absque literis autem recognitionis missae, in alios indossari nequeunt, et ita fieri potest, vt interea opportunitas lucri elabatur. In aestimatione damni non solum id, quod emergens vocatur, sed etiam lucrum cessans spectatur, in cuius probatione contentus esse solet iudex iam sola probabilitate³⁷⁾. Exceptio vel excusatio, a venditore petita, non auditur; commissarius enim in arte sua versatus est, sibi ergo habeat, si a venditore laesus est. Culpa autem commissarii non attenditur, nisi leuis, et quidem in concreto; rigor enim mandati in hoc genere huc transferri nequit.

37) LAUTERBACH de iure sing. inter merc. usit. nro. 101.

§. 22.

Transimus ad praestaciones committentis, quae non pliter, ac reliqua omnia, quae ad implementum commissionis pertinent, vel ex contractu ipso, seu ratihabitione eorum, quae citra illum a commissario gesta sunt, vel in subsidium ex legibus et consuetudinibus oriuntur. Quae huc spectant, sunt:

1. Vt pretium pro mercibus coemtis soluat. Si de tempore modoque solutionis quaeritur, ante omnia videndum, quid partibus placue-

placuerit. In subsidium autem quid iuris sit, iam sigillatim dispi-
ciamus, ratione tamen chartae angustiarum habita, quibus non nisi
in potioribus subsistere cogimur.

Quod ad tempus solutionis attinet, si fides habita est de
pretio, res per se liquet. Pariter si venditor pecuniam paratam sibi
stipulatus est; solam enim naturam emtionis venditionis, quam inter
omnes notam supponimus, ducem sequamur. Itaque fide quantum-
vis de pretio non habita, committens tamen satis mature soluit
tempore, quo merces commissario traduntur.

Caeterum modus solutionis quisnam sit, siue fiat per trans-
missionem pecuniae paratae, siue per assignationem, siue per cam-
bia, committentem vel tamquam remittentem vel trassatum refe-
rentia, siue denique per merces in solutum datas, eodem redit.

§. 23.

2. Prouisionem soluat. Computatur secundum partes quotas
pretii, et simul, suadente aequitate, expensarum, iuxta pretium
factiarum, in eodem nummorum genere, quo pretium debetur. Quot
partes quotae debeantur, nisi verba ipsa contractus loquantur, non
eadem omnium sententia est. In quinquagesima communiter con-
spirare, ait Büschius³⁸), plerasque Europae prouincias, quotquot
carum mercaturae operam dant. Contra Ludovici de centum tres
concedit. Equidem dubito, an communis norma probari possit,
quae certe per istum dissensum hercle! non iuuatur. Nil ergo sa-
nius, quam vt in subsidium in hoc genere ad id recurramus, quod
vniuersi loci, quo commissarius viuit, fert, ratione simul habita generis
negotii commissi; iste honor iure tribuitur foro contractus.

Caeterum si quis in computanda prouisione communi formula
vni uelit, is scribat v. c. $p = \frac{x(A + U)}{100}$, ita vt x significet, quot
centesimae debeantur, A pretium, quo emtae sint merces, U deni-
que complexum expensarum. Exempla computationum, quibus res

D 3

magis

magis illustratur, in omnibus fere libris, de disciplina rei mercatoriae scriptis, reperiuntur, v. c. in *BOHNII wohlerfahrenem Kaufmann. T. 2.*

Quid autem, si commissarius periculum mercium in itinere recepit, vel, si commissio ad cambia coemenda data est, de horum solutione respondit (*del credere stehet*)? Tunc prouisio sane crescit.

38) *Darstellung der Handlung.* Lib. 3. cap. 2. §. 4.

§. 24.

3. Obligatur committens, vt impensas, in suam vtilitatem factas, commissario restituat, quamuis committens, si ipse gessisset negotium, forsan minus impendisset; respicitur enim conditio commissarii; vsurae etiam pecuniae, in rem committentis erogatae, a commissario recte exiguntur.

Resarciat damna, a commissario occasione commissionis perpe-ssa, quorum intuitu mandanti dolus vel culpa potest imputari.

Si ex voluntate committentis in securitatem mercium adsecutores adhibiti sunt, committens ea omnia praestet commissario, quibus satisfieri possit illis alieni periculi quasi conductoribus.

§. 25.

4. Quenam vero hic dantur legitimae vsurarum causae? Non dari eas, facile patet, si commissarius eo tempore, quo merces sibi traduntur, pretium, in pecunia parata a committente transmissum, iam tenet, ita vt venditori statim inde satisfacere possit, vel si literas cambiales erga valutam in committentem tempore traditionis scripsit, vel si fidem ei de pretio habet. Sin minus, vsurae debentur; et quidem, re in partes rescata, ita sigillatim statuendum mihi videtur:

a) *Vsurarum cursus incipit ex mora soluendi.* Mora committentis autem intuitu commissarii eodem temporis momento initium habet, quo commissarii intuitu venditoris, nisi vel committens, siue ante siue post traditionem ei factam, fixum diem solutionis sibi agno-

agnouerit, quantumuis morae commissarii non respondentem, vel commissarius committenti fidem de pretio habuerit.

b) Quoniam mora committentis ex mora commissarii pendet, satis patet, ex quo debeantur vsurae commissario a committente tunc, si illi a venditore, fide de pretio habita, certus solutionis dies post traditionem praefixus sit. Scilicet illi non debentur inde a traditione, sed a die solutionis. Alias enim committens duplicibus vsuris subesset, aliis, quas venditor ex aucto propter non paratam pecuniam pretio, alias, quas commissarius acciperet.

c) Num commissarius committenti de pretio fidem habuerit, res facti est, quae ab allegante probari debet. Ad quaestionem affirmandam non sufficit, si commissarius merces transmittit committenti, quamquam ab hoc nondum solutas. Quis enim venditorem per traditionem pecuniae paratae renunciare voluisse dixerit? Imo emtor emit, vt mercem, venditor vendit, vt pretium habeat; mora vti non in illius, ita nec in huius consilio est; quidquid etiam in contrarium moneant *MELVIUS* aliique, prouocantes ad *L. 39. D. de solut. et L. 20. C. de pactis* ³⁹⁾; atqui par ratio est in commissario, ac in venditore. Bene vero

d) praesumptio de fide habenda inde enascitur, si commissarius quidem literas cambiales in committentem solutionis causa scripsit, sed quae totum pretium non exhauriunt; tunc de reliquo fidem habere videtur. Protestatione cambiorum secuta, vsurae ex eo die currunt, quo illa ad commissarium reuertuntur, et quo nouissimis indossantibus pretia cambiorum restituit. Quisnam protestationis expensas ferat, id ex eo pendet, vtrum committens speciali prohibitione, commissario facta, de cambiis solutionis causa in se non scribendis, sibi prospexerit, nec ne? Si illud (quod tamen non praesumitur, quia solutio per cambia inter mercatores frequentissima, iisque neutiquam inuisa est), expensae sunt commissarii, sin hoc committentis.

e) Quantae

e) Quantae usurae commissario debeantur, satis quidem definitum esse videtur in R. I. N. §. 174., ex quo quinque pro centum exigere licet. Vereor autem, ne ista sanctio ad mercatores minus quadret, quippe qui suam pecuniam longe ultra illud foenus facile collocare possunt. Quo inducor, ut absque vilo prauitatis usurae vitio ulteriores usuras exigere, commissario lubens concesserim.

Caeterum illae quinque observationes cum iudicio sunt intelligendae et in usum vocandae. Supponitur enim in illis, venditorem, separata persona cum commissario contrahentem, adesse, tum etiam, ne traditio mercium directe et absque intermedia commissarii persona facta sit. Quod tamen non impedit, quo minus illae transferri possint ad reliquas tres commissionum species supra propositas, modo cuilibet pro eius varia natura magis accommodentur.

39) Fratrum OVERBECKIORUM *Meditationes*. T. 8. med. 416.

§. 26.

5. Periculum mercium ferat, ex quo emtio venditio perfecta est. Ita enim seruat in iure ciuili, ut, nondum perfecta emtione venditione, periculum et commodum ad venditorem, et iam perfecta, ad emtorem pertineat, tametsi res vendita emtori nondum sit tradita ⁴⁰⁾. Atqui emtor est committens, quamquam per commissarium. Supposuimus autem, commissarium non sibi sed committenti emisse. Quodsi vero de propriis commissarii mercibus in committentem transmittendis sermo est, siue tempore commissionis acceptae iam in commissarii bonis fuerint, siue postea comparatae sint, illa regula fallit, et periculum in committentem statim ex eo a commissario transit, ex quo hic declarauit, siue verbis siue factis, se velle merces tamquam committenti venditas habere.

Ergo ad committentem pertinet:

- a) quidquid damni ex iniuriis brutae naturae accidit, v. c. per incendia, inundationes, maris procellas, animalia irrationalia, vel
- b) ex iniuriis hominum malorum, v. c. furum et piratarum, vel denique

c) ex

c) ex arresto, a suprema potestate imposito; quo tamen contractus inter committentem et commissarium non rescinditur. Nam contractu semel perfecto, sed nondum impleto, illa coercitio quidem de non transportandis mercibus in alias terras omnino tenet commissarium, sed ei non impedimento est, quo minus merces intra fines territorii vel regni, quocumque committenti libuerit, mittat. Per se autem intelligitur, solum committentem damnum sentire, quod ex tali violentia, publice illata, oritur, v. c. si res alium exitum habere nequeat, quam ut merces coemptae rursus vendantur, sed non tanti, quanti emtae; nihilo secius tamen ille prouisionis, impensarum aliorumque huiusce generis incommodorum oneri subiectus manet; quodsi vero contractus sit ininitus *post* illam prohibitionem, inde nec actio nec exceptio, quia nullitate laborat, descendit.

40) §. 5. I. de emt. vend. L. 8. pr. de peric. et commod. rei vend. STRAZENBECKI. Bedenken. T. I. Bed. 65. p. 247.

§. 27.

Quodsi committens ex illis aliquid praestare recuset, commissarius implorare potest iudicem. Facillima autem via ei patefacta est in iure retentionis, in iure sequelae mercatoriae (*droit de suite*) et in arresto.

Primum de iure retentionis videamus. Quaeritur, num commissarius in mercibus coemptis illo iure gaudeat, scilicet propter ea, quae ei ex causa commissionis a committente adhuc debentur? Quod utique affirmandum videtur, omnibus scilicet iuris retentionis requisitis huc quadrantibus. Alia ratio adhuc in eo latet, quod secundum leges ciuiles vel eae res recte retineantur, quae sub conditione restitutionis a dominis antea traditae fuere, quod accidit v. c. in commodato, vel deposito; quanto magis itaque eae, quae alteri non restituendae, sed nunc primum dandae sunt. Accedit, quod longe plurimae ordinationes cambiales ⁴¹⁾ illud ius expresse tribuunt commissario, ad vendendum constituto, a quo ad commissarium *emtorem* tuto concludere licet, ex iis certe quae supra (§. 4.) propinaui. Digna
E autem

autem est, quae hic adhuc memoretur exceptio in ordinatione electorali Palatina articulo 54. hisce verbis expressa: *es wären dann solche Effecten erweislich schon verhypothecirt oder verpfändet gewesen und von sothaner Verpfändung der Inhaber Wissenschaft gehabt, sofort ihme bekannt gewesen, im welchen Falle das ius retentionis nicht Platz hat, sondern denen ihren bekannten Rechten, der unumgängliche Lauf gelassen werden soll.* Eadem restrictio inuenitur in ordin. camb. Iuliacensi art. 57.

41) v. c. Francof. art. 54. Bohem.-Austriaca. art. 44. Elbigens. art. 66. Gedanens. art. 34. Lipsiens. §. 34. Bremens. art. 56. Hamburgens. art. 46. Palatina art. 60. Iuliacens. art. 58. Augustana cap. 14. §. 1. Norimberg. cap. 8. §. 1. 2. Breslav. §. 40. Brunov. art. 53.

§. 28.

Alia securitas, affinis ei, quam ius retentionis commissario praestat, datur ei per ius sequelae mercatoriae, apud Franco-Gallos sub nomine *droit de suite* visitatae. Vi huius iuris mercator ea vi pollet, ut merces suas, quamquam in emtorem iam translatae, si propter debitoris inopiam nulla solutionis spes amplius superest, vindicare possit, modo in Franco-Gallia illarum adhuc copia sit.

Non est sane, quod illud ius a nostro negotio alienum esse putemus. Certe in *venditione* per commissarium (*Commissions-Verkauf*) illud in vsu esse testatur Büschius ⁴²⁾; imo nonnulla ipsius exempla, e foris Germaniae petita, indicauit alio loco ⁴³⁾. Cur ergo dubitemus, illud etiam ad *emtionem* per commissarium (*Commissions-Einkauf*) transferre?

In *venditione* ita fere sese exerit. Fac committentem specificationes mercium (*Connossemente*) commissario transmisisse, atque hunc literas combiales, ab illo vsque ad duas dimidias pretii mercium (vbi moris est) in se scriptas seu trassatas, iam acceptasse, et tunc bonis cessasse. Quis mihi negauerit, dominium mercium in committente iam dudum desiisse? tamen ope sequelae mercatoriae eas salvas ex concursu habebit.

Pari modo confugium est in hac sequela commissario in *emtionē*, si committens, postquam specificationes mercium iam ad eum missae, et cambia, solutionis causa trassata, iam ab eodem acceptata sunt, ad inopiam redigitur. Hic emtor facultate, merces suas quasi iure postliminii reuocandi, gaudet. Alia quaestio est, num ista sequela mercaturae rationibus conueniat? Quae neganda mihi videtur. Certe illud ius mercatoribus Bremensibus et Hamburgensibus admodum inuisum esse scio.

42) In eius *Zusätzen zur Darstellung der Handlung*. T. I. p. 280.

43) In libello singulari: *Publicistisches Gutachten über das von der Städtischen Regierung confiscirte Schiff*, deinceps inserto der *Handlungs-Bibliothek*. T. 3. fasc. 4. p. 32.

§. 29.

Praeterea commissarii securitas eo etiam promouetur, vt arrestum mercium, quae non amplius in ipsius potestate sunt, impetrare possit. Exemplum in promptu est. Fac, cambia, solutionis causa a commissario in committentem trassata, cum protestatione de illis non acceptandis reuerti, merces autem iam in itinere esse; hic commissarius ex vna parte remittenti satisfacere tenetur, ex altera parte autem merces ex illius manibus iam elapsae sunt, ita vt tam pretio quam re ipsa careat; nihil ergo in hac rerum conditione naturalius iurique magis congruum videtur, quam vt commissarius merces arrestari curet. Supponitur autem, nec commissarium fidem de pretio habuisse, nec eum solutionis modum, qui in cambiando consistit, ex lege commissionis exemtum fuisse. Semel autem mercibus imposito arresto vinctis, commissario satisfactio antea omnino praestanda est, quam vlla committentis dispositio de vltiori illarum destinatione vllum effectum habere possit.

Quaeritur, num ad arrestum per mandatarium impetrandum requiratur speciale mandatum? Ex rationibus iuris communis requiritur. Sed ex sententia plurimorum iureconsultorum sufficit, si mandatarius, neglectis formalibus, literas, de impetrando arresto ad se scriptas, produ-

producit, nomenque verum esse demonstrat; ratio est, quia res inter mercatores agitur, in quorum negotiis externa forma et solennitas parum curari solet.

§. 30.

De modis, quibus obligatio inter committentem et commissarium soluitur, ultimo loco disserendum venit.

1. Illam mutuo dissensu dissolui, per se intelligitur, simulac partibus placuerit, siue iam aliquid actum sit a commissario, siue non.

2. Contra alterutrinus dissensus non sufficit, etiamsi res eatenus adhuc integra sit, vt commissarius merces commissas nondum coemerit, nec vllam obligationem ex causa commissionis cum tertio quodam contraxerit. Nam semel inita commissione lucrum inde expectat commissarius v. c. per prouisionem, quod ei inuito eripi nequit. Merito ergo committens, ex ipsius parte implemento contractus non secuto, ad omne id tenetur, quod commissarii interest, coemtionem mercium lege conuenta factam non esse, nisi forte committens ex speciali sanctione vel pacto, quale passim occurrit, sola solutione dimidiae prouisionis liberetur. Multo minus illam reuocare licet, si iam incepta, nondum autem finita sit commercatio. Alia res est, si quis ex contrahentibus sibi ius poenitendi reseruauerit, vel si ab ingressu negotii clausula *rebus sic stantibus* adiecta sit. Ista clausula autem in nostro negotio, etiamsi non expressa sit, tamen semper subintelligenda est eo effectu, vt committenti liceat, commissaria modo nondum adimpleta, reuocare, si quid supernenerit, cur commissio ei ex iusta causa displiceat. In qua re nostrum negotium multum recedit a mandato, quod a mandante aequae ac a mandatario reuocari potest, modo ex parte mandatarii tempestino et absque fraude fiat. Bene autem

3. finitur commissio morte, tam committentis, quam commissarii, nisi forte in heredes expresse sit directa. Quae vero ex iusta mortis vel reuocationis ignorantia commissarius gessit, vel re non amplius

amplius integra adimplevit, mandans eiusue heres agnoscere tenetur. Denique

4. expirat naturaliter, si acta sunt, quae a commissario agenda erant, vel si commissio propter defectum mercium coëmendarum, vel alio casu interveniente effectum habere nequit.

C A P V T T E R T I V M.

DE NEXV COMMISSIONIS CVM EXTRANEIS, QVIBVS-
CVM COMMISSARIVS IN REM COMMITTENTIS
CONTRAXIT.

§. 31.

Actio ex commissione datur committenti et commissario inter se; extraneo vero contra illos, quibuscum contraxit, non illa actio ex contractu, ex quo nata est illa obligatio, competit. Extraneorum nomine hic imprimis venire possunt venditor, auriga vel nauta, assecuratores.

Cum venditore igitur ex emto agitur; et quidem habita ratione huiusce distinctionis. Vel sibi commissarius proprio nomine emit, seque solum debitorem professus est; tunc tenetur etiam solus, et quidem ex emto; committens contra in nexu non est. Vel in rem committentis emit, eius commissio erga venditorem praesens se ferens. Tunc committens obligatur, simulac merces in libro mercatorio in eius rationes relatae sunt, modo commissarius sese intra fines negotii commissi continuerit. Venditor contra eum experitur actione quasi institoria ex vendito, ut pretium soluat reliquisque obligationibus, intuitu negotii a committente contractis, satisfaciat.

F

Commis-

Commissarius contra tantum durante commissione tenetur, nisi forte ex proprio facto ulterius adhuc teneatur, v. c. si se ipsum tanquam debitorem libris mercatoriis inscribi passus est, vel si quouis alio modo fidem suam interposuit. Beneficium excussionis autem denegari solet mercatoribus fideiussoribus, ergo etiam commissario nostro ⁴⁴).

- 44) CARPZOV. *Decis.* P. II. c. 18. def. 7. BERGERI *supplementa ad discept. forens.* P. I. tit. 5. obs. 7. p. 62-64. MENKEN *sys. pand.* XLVI. 1. 14. pag. 762.

§. 32.

Cum nauta vel auriga agitur ex contractu vehiculari. Vti ex vna parte illorum est, curare, vt merces in eodem statu, quo illas receperunt, ad committentem eiusue substitutum perueniant, ita ex altera parte committentis est, mercedem cum omni causa soluere. Quo facto, non amplius habet nauta vel auriga, cur literas recognitionis extradere cunctetur. Quodsi nihilo secius moras in tradendo nectit, omne periculum et quidquid damni ex mora nascitur, in eum deuoluitur, nisi forte vel ex persona commissarii, eiusque mandato instructus, extraditionem recuset, quia v. c. a mandante nondum satisfactio praestita est ratione pretii; tunc autem non committentis, sed commissarii res agitur; vel si merces alio adhuc loco, praeter eum, qui exonerationi nauis vel vehiculi destinatus est (*Lösungs- oder Abladungs-Ort*), a nauta vel auriga exigantur, ita vt adhuc incertum sit, cuiusnam et quonam loco illas tuto tradat. Cautione autem de assertionem facta, hic recte exiguntur, non illic, ne amplius mercium traditionem denegent. Quodsi vero ex mora reliquis mercibus, nauis impositis, damnum oritur, committens eam praestare tenetur; et vt nauta eo nomine securior sit, cautionem ad illud damnum extendi recte exigit.

§. 33.

Cum assecuratoribus contenditur ex contractu assecurationis. Committens illis tenetur ex mandato, si de conducendis assecuratoribus

ribus mandatum dedit; sin secus, ex eo, quod commissarium nego-
tio suo praeposuit; modo hoc casu assecurationis necessitas ad nego-
 tium pro sua natura bene gerendum adfuerit; alias enim commissa-
rius fines praepositionis excessisse accipiendus est, ultra quos com-
mittens non obligatur. Commissarius, stante commissione, directe
 tenetur ex contractu assecurationis; ea vero soluta, liberatur.

Saepius autem accidit, ut in contractu assecurationis nomen
 eius, cuius periculum suscipitur, non exprimatur, sed persona tan-
 tum incerta eius, ad quem assecuratio pertinet (*für Rechnung dessen,*
den es angeht) indicetur; qua formula tunc mercatores uti solent,
 si v. c. adhuc in incerto est, cuiam merce destinaverint. Tunc
 assecuratoribus cum his solis in iudicio res est, quibuscum de peri-
 culo suscipiendo contraxerunt, puta cum commissariis.

T H O E S O E S

- I. *Commissio, ad cœmendas merces data, pactum est germanicum.*
- II. *Pleraque mercatorum negotia ex maxima parte pendent in interpretatione ex bona fide.*
- III. *Errant, qui mercatores a regula communi; dominium mercis non transferri in emtorem, nisi pretio soluto vel fide de eo habita, exceptos esse statuunt.*
- IV. *Periculum mercium venditarum in mercatorem emtorem transit tempore perfecti contractus, etiamsi per mandatarium emerit.*
- V. *Attestationes mercatorum, vulgo Parere, in quaestionibus iuris qua tales nihil probant.*
- VI. *Mercatoribus usurae, solitis maiores, iure conceduntur.*
- VII. *Per contractum bonae fidei, cui dolus causam dedit, rei traditae dominium non transit in accipientem.*
- VIII. *Actio de receptis contra aurigas publicos etiam intenditur.*

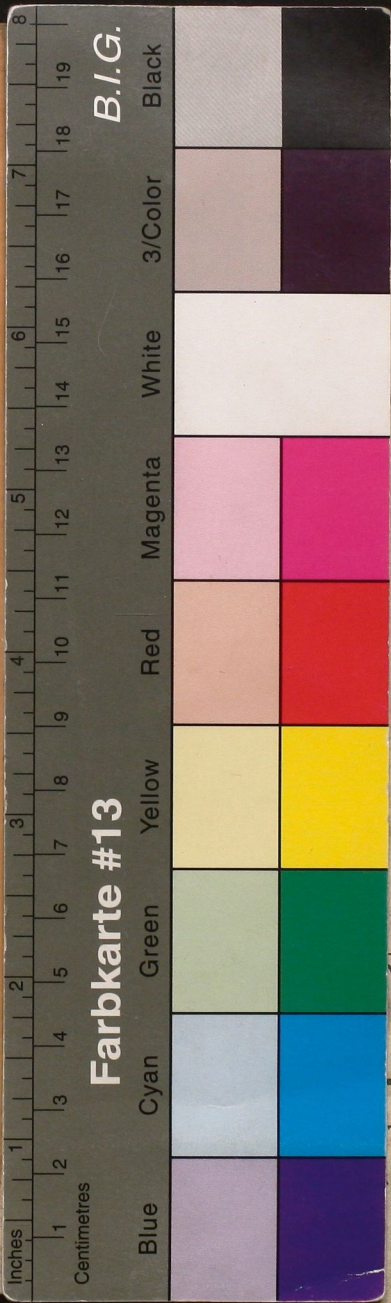
s. b.

ULB Halle 3
002 692 058

Breuls - Commissions-Einkaufs-Contract.

IO INAVGVRALIS
DE
COMMISSIONIS
COEMENDAS DATAE
(s - Einkauf - Contracte)
QVAM
IVRECONSULTORVM ORDINE
OBTINENDIS
VRE HONORIBVS
IN
EORGIA AVGVSTA
AVGVSTI MDCCC.
E DEFENDET
VVS BREVLVS
EMANVS.
TINGAE
ICI DIETERICH.

99

A

